



The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 1. listopada 2008.

Pavao na strani istine Evanđelja

Draga braćo i sestre, poštovanje i čast što ju je Pavao uvijek pokazivao prema Dvanaestorici nije se umanjila kad je jasno branio istinu Evanđelja, koje nije ništa drugo doli Isus Krist, Gospodin. Danas elimo zastati nad dva događaja iz kojih je vidljivo poštovanje i istodobno sloboda kojom se Pavao obraća Kefi i ostalim apostolima. Riječ je o takozvanom Jeruzalemskom "saboru" i o događaju u Antiohiji Sirijskoj, o čemu se govori u Poslanici Galaćanima (usp. 2,1-10; 2,11-14).

Svaki crkveni sabor i sinoda "događaj su Duha", a za njegova odravanja dolaze na vidjelo potrebe cijeloga naroda Bojega. Iskusili su to svi koji su osobno primili taj dar da sudjeluju na II. vatikanskom saboru. Stoga sveti Luka, izvješćujući nas o tom prvom saboru Crkve koji je odran u Jeruzalemu, ovako započinje pismo što su ga apostoli tom prigodom poslali kršćanskim zajednicama u dijaspori: "Zaključismo Duh Sveti i mi..." (Dj 15,28). Duh koji djeluje u Crkvi, za ruku vodi apostole dok polaze novim putovima u ostvarenje njegovih nauma: On je prvotni graditelj u izgradnji Crkve.

Pa ipak, jeruzalemski sastanak odravao se u trenutku nemale napetosti unutar zajednica s kršćanskih početaka. Valjalo je, naime, odgovoriti na pitanje treba li zahtijevati od pogana koji su pristajali uz Isusa Krista, Gospodina, obrezanje ili ih je dozvoljeno osloboditi od Mojsijeva Zakona, pa onda i od obrezanja. O tom jeruzalemskom skupu izvješćuje i sveti Pavao u Gal 2,1-10: četrnaest godina nakon susreta s Uskrslim na putu za Damask - u drugoj smo polovici 40-ih godina - Pavao s Barnabom kreće iz Antiohije Sirijske i uzima kao pratitelja Tita, svoga vjernoga suradnika koji, premda grčkoga podrijetla, nije bio prisiljen na obrezanje da bi ušao u Crkvu.

Nakon što je Dvanaestorici, označenima kao najuglednije osobe, izložio svoje evanđelje slobode od Zakona (usp. Gal 2,6), Pavao u Poslanici Galaćanima s malo riječi opisuje tijek sabora: s entuzijazmom napominje da su evanđelje slobode potvrdili Jakov, Kefa i Ivan, "smatrani stupovima", koji su mu pružili desnicu zajedništva (usp. Gal 2,9). Ako, kao što smo primijetili, za Luku jeruzalemski sabor predstavlja djelovanje Duha, za Pavla on predstavlja konačno priznanje slobode koju su prihvatili svi oni koji su u saboru sudjelovali: to je sloboda od obveza koje proistječu iz obrezanja i Zakona; ona sloboda za koju nas je "Krist oslobodio", da ostanemo slobodni i da ne dozvolimo više da nam bude nametnut jaram ropstva (usp. Gal 5,1). Dva načina kako Pavao i Luka opisuju sastanak u Jeruzalemu povezana su osloboditeljskim djelovanjem Duha, jer "gdje je Duh Gospodnji, ondje je sloboda", reći će Pavao u Drugoj poslanici Korinćanima (usp. 2Kor 3,17).

Ipak, kršćanska se sloboda nikad ne poistovjećuje s razuzdanošću ili samovoljom po kojoj se čini ono što se eli; ona se ostvaruje u istinskom sluenju braći, ponajprije u sluenju onima najpotrebitijima. Stoga se Pavlovo izvješće o ovom saboru zaključuje spominjanjem preporuke što su mu je dali apostoli: "Samo neka se sjećamo siromaha, što sam vjerno i činio" (Gal 2,10). Svaki sabor rađa se iz Crkve i Crkvi se vraća: u ovom slučaju vraća joj se brigom za siromahe, pri čemu se, na temelju Pavlovih riječi u njegovim poslanicama, u prvom redu misli na one u jeruzalemskoj Crkvi. U brizi za siromahe, potvrđenoj naročito u Drugoj poslanici Korinćanima (usp. 2Kor 8-9) i u zaključnom dijelu Poslanice Rimljanima (usp. Rim 15), Pavao pokazuje vjernost odlukama koje su sazrele za jeruzalemske skupštine.

Moja više ne možemo za sigurnošću odrediti značenje što su ga Pavao i njegove zajednice pridavali skupljanju za siromahe u Jeruzalemu. Bila je tu riječ o sasvim novoj inicijativi na području religijskih aktivnosti: nije bila obavezna, već slobodna i spontana; u njoj su sudjelovale sve Crkve što ih je Pavao utemeljio zapadnije od Jeruzalema. Skupljanje je izraavalo osjećaj duga što su ga njegove zajednice imale prema Crkvi majci u Palestini, od koje su primile neizreciv dar Evanđelja. Tako je velika vrijednost što je Pavao pripisuje ovoj gesti dijeljenja, da ga rijetko naziva jednostavno "skupljanje". Za njega je to prije svega "sluenje", "blagoslov", "ljubav", "milost", "liturgija" (2Kor 9). Na osobiti način iznenađuje izraz "liturgija", koji skupljanju novca pridaje i obrednu vrijednost: s jedne strane ona je liturgijska gesta ili "sluenje" što ga svaka zajednica prinosi Bogu, a s druge strane to je djelo učinjeno u korist naroda. Ta dva obzorja prisutna su svakoj liturgiji koja se slavi i iva u Crkvi, koja se po svojoj naravi protivi podjeli između obreda i ivota, između vjere i djela, između molitve i milosrđa prema braći. Tako se jeruzalemski sabor rađa da bi riješio pitanje načinu postupanja prema poganima koji su pristupali vjeri, odlučujući se za slobodu od obrezanja i od Zakona, a zaključuje se kao crkveno i pastoralno mjesto odlučivanja, kad u središte svoga djelovanja stavlja siromahe u Jeruzalemu i u cijeloj Crkvi.

Drugi je događaj poznati sukob u Antiohiji, u Siriji, koji govori kakvu nutarnju slobodu imao Pavao. Pitanje je bilo: kako se ponašati u odnosu na zajedništvo stola između vjernika idovskog podrijetla i onih poganskoga roda? Ispočetka Kefa je dijelio stol s jednima i drugima; no po dolasku nekih

kršćana povezanih s Jakovom, "bratom Gospodinovim" (Gal 1,19), Petar je počeo izbjegavati zajedničko blagovanje s poganima, kako ne bi sablaznio one koji su nastavili obdržavati zakone o čistoći hrane. Njegovu odluku podrao je i Barnaba. Takvo je ponašanje potaklo oštru Pavlovu reakciju, koji je došao do toga da je Petra i ostale optuio za licemjerje: "Ako ti, idov, poganski iviš, a ne idovski, kako možeš siliti pogane da se poidove?" (Gal 2,14). Pavao je zapravo u vidu imao stvari različite od onih koje su bile na umu Petru i Barnabi. Za njih dvojicu, odvojenost pogana predstavljala je oblik brige za vjernike iz idovstva, kako ih se ne bi sablaznilo. Za Pavla to je, međutim, predstavljalo opasnost da se krivo razumije univerzalno spasenje koje je ponuđeno u Kristu kako poganima tako i idovima. Ako se opravdanje ostvaruje samo po vjeri u Krista, bez ikakva djela Zakona, koja je svrha obdržavanja još i prehrambene čistoće kod zajedništva stola? Vjerojatno su Petar i Pavao polazili od različitih gledišta: prvome je bilo vano ne izgubiti idove koji su pristali uz Evanđelje, dok je drugome bilo vano ne umanjiti spasenjsku vrijednost Kristove smrti za sve vjernike.

Začuduje stoga da se nekoliko godina kasnije (sredinom 50-ih godina), pišući kršćanima u Rimu, sam Pavao našao u sličnom poloaju, te je traio od jakih da ne jedu nečistu hranu kako ne bi izgubili ili sablaznili slabe: "Dobro je ne jesti mesa i ne piti vina i ne uzimati ništa o što se tvoj brat spotiče" (Rim 14,21). Sukob u Antiohiji pokazao se, dakle, kao pouka kako za Petra tako i za Pavla. Samo iskreni dijalog, otvoren istini Evanđelja, mogao je upraviti hod Crkve: "Kraljevstvo Boje nije jelo ili piće, nego pravednost, mir i radost u Duhu Svetome" (Rim 14,17). Pouka je to koju moramo naučiti i mi: različitim karizmama povjerenim Petru i Pavlu, dozvolimo da nas vodi Duh, traći da ivimo u slobodi koja se daruje služenjem braći. Temeljna briga mora uvijek ostati da se ponašamo prema istini Evanđelja, kako je to nepokolebljivom hrabrošću činio Pavao u svim okolnostima.

Papin pozdrav hrvatskim hodočasnicima na hrvatskom:

S radošću pozdravljam hrvatske hodočasnike, osobito članove Udruge hrvatskih branitelja iz Splita te skupine vjernika iz Barilovičkog Cerovca i Duge Rese. Srdačnu dobrodošlicu upućujem i cijenjenom izaslanstvu Federacije Bosne i Hercegovine. Neka vas sve uvijek vodi briga za mir i pravdu te prati i čuva Boji blagoslov. Hvaljen Isus i Marija!